

Uw brief van

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Bijlage[n]

Zaaknummer: 721322

4

Behandeld door

Doorkiesnummer

Vries

VERZONDEN 30 OKT. 2019

M. van der Veen

0592 - 26 66 62

14 oktober 2019

Aan: Leden van de gemeenteraad

Digitaal verzonden aan:

- raadsleden
- steunfractie
- b&w
- griffier

Onderwerp: Duiding uitkomsten onderzoeken en analyses naar de tekorten in de jeugdhulp

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 2 juli jl. heeft u – naar aanleiding van een toezegging in de raads werkgroep sociaal domein - van ons een drietal onderzoeksrapporten ontvangen over de tekorten in de jeugdhulp, te weten:

- de Benchmarkanalyse door Significant,
- de Analyse Bestuurlijk Transformatie Akkoord Drenthe, en
- de Rapportage "Voorbij de diagnose..." door Instituut voor Publieke Waarden

De laatste twee rapporten waren destijds nog niet openbaar gemaakt, omdat het college op dat moment nog geen standpunt had bepaald over deze rapporten. Toegezegd is dat het college op een later moment een duidingsbrief naar de raad stuurt. Met de voorliggende brief geven wij gevolg aan die toezegging.

Achtergrond

Met de inwerkingtreding van het nieuwe jeugdstelsel per 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de jeugdhulp. Het nieuwe jeugdstelsel dient verandering op het vlak van jeugdhulp te stimuleren: de transformatie. De transformatie in de hulp die aan gezinnen wordt geboden is nodig om deze meer te richten op preventie, het bieden van juiste, integrale hulp op maat, waarbij wordt uitgegaan van (het versterken van) de eigen kracht van gezinnen en hun sociale omgeving. Ook moet er meer ruimte komen voor professionals door vermindering van regeldruk. De-medicalisering en verschuiving van zware naar lichtere vormen van zorg zijn de beoogde doelen van het nieuwe stelsel. Het resultaat van deze verandering dient te leiden tot minder inzet van jeugdhulp en derhalve minder uitgaven.

Deze beoogde doelen zijn nog niet in zicht, de inhoudelijke verandering kost tijd en tot nu toe nemen de kosten alleen maar toe. In 2017 bleek het budget voor jeugdhulp in onze gemeente niet toereikend. Waar in 2015 en 2016 nog sprake was van een klein overschot op het jeugdbudget, ontstond er in de loop van 2017 een tekort. Dit tekort zette door in 2018 en de verwachting is dat 2019 eveneens met een tekort wordt afgesloten.

In de raadsvergadering van 10 juli 2018 is door het college aangekondigd dat er een extern onderzoek zal worden uitgevoerd naar de tekorten op jeugdhulp. Het college heeft de opdracht voor het externe onderzoek gegund aan Instituut voor Publieke Waarden (IPW). IPW is gevraagd om met inwoners/gezinnen die gebruik maken van ondersteuning op basis van de Jeugdwet en/of de Wmo in gesprek te gaan, hun cliëntreis te analyseren en op basis daarvan aanbevelingen en handreikingen te doen voor het terugkrijgen van het tekort.

Het onderzoek van IPW is niet het enige onderzoek naar de financiële tekorten in de jeugdhulp. Er heeft tevens een landelijke benchmarkanalyse plaatsgevonden naar de uitgaven van jeugdhulp in 26

Postadres

Bezoekadres

Website

Bankrelaties

Postbus 5, 9480 AA Vries

Kornoeljeplein 1, Vries

www.tynaarlo.nl

IBAN: NL02BNGH0285079050

IBAN: NL05BNGH0285079093 (belastingen en leges)

Telefoonnummer

Faxnummer

E-mail

BIC: BNGHNL2G

[0592] 26 66 62

[085] 20 84 923

info@tynaarlo.nl

gemeenten, en er is op Drents niveau – samen met de vijf grootste jeugdhulpaanbieders – een analyse gemaakt van het ontstaan van de tekorten in Drenthe. Daarnaast is er op NMD-niveau een analyse gemaakt in het kader van de inkoop 2020. Ook die analyse geeft inzichten in het ontstaan van het tekort (op het niveau van productgroepen) en de aanscherping die mogelijk is in de nieuwe inkoop.

In deze brief vatten we de belangrijkste uitkomsten van de verschillende onderzoeken en analyses samen. We geven duiding aan de bevinding voor de situatie in Tynaarlo en doen op basis daarvan een voorstel voor het vervolg.

Het financiële tekort van Tynaarlo ziet er als volgt uit:

	Rijksbijdrage Tynaarlo	Uitgave	Overschot / tekort
2015	6,5 miljoen	5,8 miljoen	+ 700.000
2016	5,8 miljoen	5,5 miljoen	+ 300.000
2017	5,3 miljoen	6,8 miljoen	-1,5 miljoen
2018	5,8 miljoen	8,6 miljoen	-2,8 miljoen
2019	6,9 Miljoen	Prognose: 9,1 miljoen	-2,2 miljoen

Diverse onderzoeken en analyses op verschillende niveaus

Vrijwel alle gemeenten in Nederland hebben in de afgelopen jaren te maken gekregen met financiële tekorten op het jeugdbudget. En al die gemeenten proberen te achterhalen waar de tekorten vandaan komen en welke acties er nodig zijn om het tij te keren. Er is derhalve in korte tijd veel informatie beschikbaar gekomen over de mogelijke verklaringen van de tekorten. In dit overzicht beperken wij ons tot een viertal onderzoeken/analyses die gezamenlijk een goed beeld schetsen van de situatie en ons de nodige handvatten bieden voor vervolgstappen. Het betreffen:

1. Verdiepend onderzoek jeugdhulp (landelijk onderzoek), waaronder:
 - a. Een analyse van de volume-ontwikkeling, die zichtbaar is in de beleidsinformatie;
 - b. Een analyse van de aanvragen in het Fonds Tekortgemeenten;
 - c. Een benchmarkanalyse van de uitvoering van de Jeugdwet (bijlage 2);
2. Analyse Bestuurlijk Transformatie Akkoord Drenthe (provinciale analyse, bijlage 3)
3. Inkoopstrategie NMD 2020 (regionale analyse)
4. Onderzoeksrapport Instituut voor Publieke Waarden: "Voorbij de diagnose..." (lokaal onderzoek, bijlage 4)

De afzonderlijke rapportages zijn als bijlage bij deze brief gevoegd (m.u.v. de inkoopstrategie; dit document is vertrouwelijk). Van de landelijke rapportages is alleen de benchmark bijgevoegd; hierin is de samenvatting van de drie landelijke onderzoeken opgenomen. De afzonderlijke landelijke onderzoeken zijn beschikbaar via <https://jeugdmonitor.cbs.nl/publicaties/verdiepend-onderzoek-jeugdhulp>.

Belangrijkste bevindingen uit de diverse onderzoeken

De diverse onderzoeken en analyses geven inzicht in de oorzaken en (mogelijke) verklaringen voor het financiële tekort op het jeugdbudget in Tynaarlo.

Het aantal unieke jongeren met jeugdhulp is toegenomen

Zowel uit het landelijke onderzoek als het IPW-onderzoek (gebaseerd op onze eigen cijfers) blijkt dat het aantal unieke jongeren met jeugdhulp is toegenomen. In Tynaarlo gaat het in 2017 om een stijging van 24%, van 484 jongeren in januari 2017 naar 598 in januari 2018. Deze stijging is hoger dan landelijk (landelijk wordt uitgegaan van 12%). Het is niet duidelijk wat deze stijging precies veroorzaakt. Het kan zijn dat het om een maatschappelijke trend gaat, dat men eerder professionele ondersteuning vraagt of deze ondersteuning eerder nodig heeft in onze prestatie maatschappij. Het kan ook zijn dat wij jeugdigen en/of ouders met een ondersteuningsbehoefte sneller in beeld hebben doordat de toegang tot ondersteuning dichterbij is georganiseerd. Geen van de onderzoeken/analyses geeft een helder antwoord op vraag hoe het kan dat meer jeugdigen gebruik maken van jeugdhulp.

De gemiddelde uitgaven per unieke cliënt per jaar zijn toegenomen.

De uitgave aan jeugdhulp neemt sterker toe dan het gebruik van jeugdhulp. Mogelijke verklaringen hiervoor zoals benoemd in de analyses/onderzoeken zijn:

- De problematiek is gemiddeld genomen zwaarder geworden. In Tynaarlo zien we het interventieniveau waarop zorg wordt ingezet stijgen. We zien in 2018 een afname van 20% op IVN 4 ten opzichte van 2017, en een toename op IVN 5, 6, 7 en 8 van respectievelijk 51%, 34%, 24% en 50%. Tevens zien we een toename in het aantal voorzieningen dat wordt ingezet: van 601 in januari 2017 naar 786 in januari 2018. Dat is een stijging van 31%.
- Jeugdigen zijn langer in zorg
- Er is mogelijk sprake van 'upcoding': de zorgbehoefte van de cliënt wordt administratief zwaarder voorgesteld dan in werkelijkheid het geval is. Gevolg is dat zwaardere zorg wordt ingezet en betaald dan noodzakelijk.
- Er is sprake van kostenverhogende factoren bij aanbieders door administratieve lasten (inkooptrajecten, toegenomen aantal financierders, variatie in voorwaarden voor hulp en bekostiging) en druk op de arbeidsmarkt.

De rijksbijdrage is afgenomen

Direct bij de overdracht van de nieuwe taken werden gemeenten gekort op het budget, waarbij de korting in de loop van de jaren verder zou worden opgevoerd tot 15%. De achterliggende gedachte was dat de gemeenten de nieuwe taken goedkoper zouden kunnen uitvoeren omdat zij:

- a) dichterbij de inwoners staan en dus vroegtijdig kunnen signaleren en de juiste hulp inzetten, waardoor de inzet van jeugdhulp - met name de zwaardere vormen van zorg - na verloop van tijd afneemt.
- b) ondersteuning integraal kunnen oppakken, door hun kennis van de lokale situatie en hun verantwoordelijkheden vanuit de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wmo.

In 2015 kregen de gemeenten direct te maken met een korting van 5%; deze bezuinigingstaakstelling hebben we in Drenthe in 2015 en 2016 rechtstreeks doorbelast aan de zorgaanbieders (middels budgetplafonds zoals vastgelegd in het Regionaal Transitie Arrangement 2014/2015/2016). Meerdere zorgaanbieders trokken in 2016 aan de bel. Zij gaven aan dat zij veel meer inzetten dan dat ze op basis van de afspraken konden declareren. De gemeente beriepen zich op de afspraken uit het Regionaal Transitie Arrangement, de tekorten kwamen voor rekening van de jeugdhulpaanbieders.

Met ingang van 2017 – toen de budgetplafonds werden losgelaten – kwamen de tekorten voor rekening van de gemeenten. Pas toen bleek hoe groot de tekorten op gemeentelijk niveau waren. Dit was niet alleen in de regio Drenthe het geval, maar in heel Nederland. Daarop werd door het Rijk besloten in 2018 en 2019 extra middelen beschikbaar te stellen aan de gemeenten, maar deze extra bijdragen waren niet voldoende om het tekort te kunnen dekken.

Jaar	Rijksbijdrage Tynaarlo	Opmerkingen
2015	6,5 miljoen	Korting van 5% t.o.v. 2014; tekort voor rekening van de zorgaanbieders
2016	5,8 miljoen	Korting van € 700.000 t.o.v. 2015; tekort voor rekening zorgaanbieders
2017	5,3 miljoen	Korting van € 500.000 t.o.v. 2016; tekort voor rekening gemeente
2018	5,8 miljoen	Extra bijdrage € 500.000 t.o.v. 2017; tekort voor rekening van de gemeente
2019	6,9 miljoen	Extra bijdrage van 1,1 miljoen t.o.v. 2018 (eenmalige bijdrage voor 2019-2021)

Nieuwe jeugdstelsel nog volop in ontwikkeling

In het merendeel van de gemeenten is nog geen sprake van stabiel functionerend jeugdstelsel; alle onderzochte gemeenten zijn nog volop bezig met transformatieopgaven. Uit de landelijke benchmark blijkt dat (enkele) gemeenten die vroegtijdig keuzes hebben gemaakt op het gebied van sturing, beleid en inrichting en consistent hierop zijn geweest, beter zicht hebben op de uitgaveontwikkeling en bijsturingmogelijkheden. In de benchmark worden werkzame elementen benoemd, zoals stabiele teams en goede samenwerkingsafspraken met ketenpartners. Gemeenten en aanbieders ervaren een aantal generieke dilemma's in de ontwikkeling van het jeugdhulpstelsel met een (mogelijk) effect op de

volumeontwikkeling, zoals het spanningsveld tussen inhoud en financiële kaders, en het open einde karakter van de jeugdwet onder begrensde financiële middelen. In Tynaarlo herkennen we deze dilemma's.

Situatie in Tynaarlo

Op dit moment zijn we bezig met de ontwikkeling van de Kadernota Sociaal domein. Deze Kadernota vormt de kapstok voor de transformatie in onze gemeente. Daarnaast – en in het verlengde daarvan – zijn we bezig met de uitwerking van het Maatregelenpakket. De resultaten van de onderzoeken en analyses vormen een belangrijke basis voor de acties die in gang gezet zijn/worden en voor de beslissingen die in dat kader genomen moeten worden. Uw gemeenteraad wordt hierover geïnformeerd tijdens de raadsinformatiebijeenkomst op 30 oktober a.s.

We vertrouwen erop dat we u hiermee voldoende hebben geïnformeerd. Mocht u naar aanleiding van deze brief vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met Mariëlle van der Veen, m.vanderveen@tynaarlo.nl of 0592-266857.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

mr. J.Th. van Nieukerken
gemeentesecretaris

drs. M.J.F.J. Thijsen
burgemeester